

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ БЕЗПЕКИ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ

Німко О.Б.

к.ю.н., доцент кафедри правознавства

Постановка проблеми. Якість та безпека продуктів харчування відіграє дуже важливе значення для забезпечення глобального здоров'я як в Україні, так і в світі. Кожна країна не ізольована від інших країн через тісні транспортні, торгівельні контакти та зв'язки. Тому законодавче врегулювання механізму забезпечення безпеки харчових продуктів має пріоритетне значення не тільки для України, але й всіх країн, виробників харчових продуктів, їх продавців та споживачів.

Кризова ситуація, що з 1991 року охопила всі галузі агропромислового комплексу руйнівню позначилась і на виробництві м'яса великої рогатої худоби. Поголів'я худоби, її продуктивність і валове виробництво цього стратегічного для держави виду продукції скоротилися до рівня 1960 року. Україну поступово витіснили інші країни із зовнішніх ринків збуту м'яса великої рогатої худоби. Як наслідок, держава втратила важливе джерело валютних надходжень, а сільськогосподарські товаровиробники - реальні доходи і можливості поліпшення соціальних умов працівників аграрної сфери [1].

Глобалізація ринків харчової продукції вимагає вирішення проблем безпеки продуктів харчування й зменшення ризиків їх негативного впливу на здоров'я людини. Проблема має настільки серйозний і масштабний характер, що уряди країн і провідні асоціації виробників харчової продукції все частіше торкаються питань безпеки харчової продукції й шукають шляхи її забезпечення й контролю. Найбільш дієвим рішенням називають введення єдиних міжнародних стандартів, вимог до забезпечення безпеки харчових продуктів [2, с.162].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науково-теоретичну базу з проблематики законодавства щодо адміністративно-правового регулювання складають загальнотеоретичні праці фахівців як адміністративного, так і інших галузей права: В. Авер'янова, Ю. Битяка, Л. Коваль, але їхні праці відображають проблему адміністративно-правового регулювання в цілому. Окремі аспекти проблеми адміністративно-правового регулювання у досліджуваній сфері висвітлювались у працях А. Берлача, Н. Бондарчук, Л. Василенко, В. Курила, Н. Фролової. Окремі питання були предметом наукових досліджень таких вчених як О. Ковальчука, Ю. Косенко, В. Лук'янчук, І. Лук'янчук.

Отже, окреслена вище проблема є недостатньо дослідженою, а відтак важливою та актуальною.

Мета, завдання та методика досліджень. Метою та завданням вказаної статті є аналіз проекту Закону України «Про державний контроль, що здійснюється з метою перевірки відповідності законодавству про безпечність та якість харчових продуктів і кормів, здоров'я та благополуччя тварин»; обґрунтування важливості його прийняття.

Методологічною основою дослідження є сукупність, загальнонаукових та спеціальних методів пізнання правових явищ. Серед них: положення діалектики, аналітичний, узагальнюючий та конкретно-пошуковий, методи індукції та дедукції, системний, структурно-функціональний, порівняльно-правовий, семантичний методи та ін.

Результати досліджень. Одним з найважливіших засобів реалізації державної політики в сфері біобезпеки є створення дієвої та ефективної нормативно-правової бази, спроможної забезпечити функціонування біологічного правопорядку [3, с.185].

Наявність значної кількості об'єктів підвищеної небезпеки з вичерпаними технічними та технологічними ресурсами, а також природних осередків концентрації патогенних мікроорганізмів – збудників особливо небезпечних інфекційних хвороб підвищує ризики виникнення надзвичайних ситуацій, створює реальні загрози життєдіяльності населення, дальшому соціально-економічному розвитку та національній безпеці України [4, 33].

Негативи сучасного законодавства тягнуть за собою неконтрольованість дій органів виконавчої влади, прийняття ними численних суперечливих та неконституційних нормативних актів, що в цілому ускладнює і без того негативне правове регулювання різних сфер буття [5, с.104].

Проект Закону України «Про державний контроль, що здійснюється з метою перевірки відповідності законодавству про безпечність та якість харчових продуктів і кормів, здоров'я та благополуччя тварин» розроблений для забезпечення високого рівня захисту здоров'я людей та інтересів споживачів.

Цей проект закону покликаний гармонізувати законодавство України із Регламентами ЄС № 854/2004, № 882/2004, № 669/2009, Директивою Ради ЄС № 97/78/ЕС..

Зазначений законопроект було погоджено з експертами Проекту ІФС "Інвестиційний клімат в аграрному секторі України", Ліги виробників харчових продуктів.

Ступінь відповідності законодавчих актів держави вимогам законотворчої техніки визначає рівень правової культури держави і є одним з показників загальної культури законотворчості [6, 169].

Очевидно, що поняття правової держави насамперед асоціюється з діяльністю представників держави, яка може бути якісною тільки за рахунок жорсткого визначення

обов'язків та відповідальності. Останній фактор слід вважати стимулом до добросовісного їх виконання. При цьому, обсяг повноважень органів державної виконавчої адміністрації, їх посадових осіб має узгоджуватися з конституційними приписами [7, с.181].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Здійснення запропонованих системних перетворень в сфері державного контролю безпечності та якості харчових продуктів, кормів, здоров'я та благополуччя тварин забезпечить здійснення системних перетворень у галузі виробництва та контролю продукції агропромислового комплексу.

Прийняття законопроекту дозволить:

- підвищити рівень захисту здоров'я та інтересів споживачів;
- підвищити впевненість споживачів у безпечності харчових продуктів та достовірності інформації про їх властивості;
- зменшити витрати підприємств на здійснення процедур, що пов'язані із проведенням офіційного контролю;
- покращити умови ведення господарської діяльності на усіх етапах харчового ланцюгу, що, в свою чергу, забезпечить створення нових робочих місць та зростання доходів населення;
- збільшити надходження до Державного бюджету
- покращити умови для здійснення експортно-імпортних операцій з харчовими продуктами, тваринами, кормами;
- гармонізувати продовольче законодавство України із правилами СОТ.

Джерела використаної інформації

1. Ковальчук О.Д. Формування регіонального ринку м'яса великої рогатої худоби : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.07.02 / О.Д. Ковальчук ; Харк. держ. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. – Х., 2002. – 20 с.
2. Ковальчук О. Д. Нормативно-правове регулювання виробництва якісних та безпечних продуктів в Україні та світі / О. Д. Ковальчук // Сучасні тенденції розбудови правової держави в Україні та світі : зб. наук. ст. за матеріалами II Міжнар. наук.-практ. конф., 10 квіт. 2014 р. – Житомир : ЖНАЕУ, 2014. – С. 162–164.
3. Німко О. Б. Адміністративна відповідальність у сфері охорони навколишнього природного середовища / О. Б. Німко // Наукові читання – 2013 : наук.-теорет. зб. / ЖНАЕУ. – Житомир : ЖНАЕУ, 2013. – Т. 1. – С. 185–187.
4. Німко, О.Б. Адміністративна відповідальність у сфері біологічної безпеки та обігу харчових продуктів тваринного походження / О.Б. Німко // Государство и право. Современные тенденции в науке и образовании / Państwo i Prawo. Współczesne tendencje w państwie i edukacji. (30.10.2016 – 31.10.2016) / – Kraków: – 2016. – С. 33-38.
5. Василенко Л. П. Правові проблеми діяльності органів виконавчої влади з питань екології: монографія / Л. П. Василенко – Житомир: Житомирський національний агроекологічний університет, 2014. – 167 с.
6. Василенко Л. П. Деякі проблемні питання понятійного апарату інституту охорони довкілля / Л. П. Василенко // Університетські наукові записки. – 2009. – № 3 (31). – С. 166–170.
7. Василенко Л. П. Проблемні питання законодавчого регулювання адміністративних процедур у справах, пов'язаних з порушенням законодавства про захист об'єктів довкілля / Л. П. Василенко // Вісн. Запорізького нац. ун-ту. Сер. Юрид. науки. – 2011. – № 1. – С. 180–186.